

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het jaarverslag 2024 van de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE)¹.

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Meijerink

¹ Kamerstuk 32 647, nr. 110

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie**
- II. Reactie van het kabinet**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het jaarverslag 2024 van de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE) en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PVV-fractie lezen in het jaarverslag dat een aanzienlijke stijging van het aantal euthanasie meldingen is gerapporteerd van in totaal 9.958 meldingen. Dit zou een toename van 10% betekenen ten opzichte van 2023. Zijn er feiten bekend die kunnen verklaren waardoor dit percentage zo is toegenomen in één jaar tijd? Wat zijn hiervan de onderliggende oorzaken?

De leden van de PVV-fractie lezen dat in het RTE-verslag een beroep wordt gedaan op de aanwezigheid van psychiatrische expertise, wanneer het een patiënt betreft met dementie. De leden van de PVV-fractie vragen zich af in hoeverre hier nu voldoende expertise voor beschikbaar is. Gezien de toenemende vergrijzing zal ook het aantal patiënten met dementie toenemen en dus ook het beroep op de psychiatrische expertise. Hoe is Nederland hier nu op voorbereid? Is er nog steeds voldoende capaciteit in 2030 en 2035?

De leden van de PVV-fractie vragen zich af wat er volgens het Expertise-centrum Euthanasie bekend is over de toename van (jonge) vrouwen die een verzoek voor euthanasie indienen. Zijn hiervoor achterliggende oorzaken bekend? Waarom betreft dit vooral vrouwen, en ook nog op jonge leeftijd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van het jaarverslag over 2024 van de RTE. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen hierbij.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zouden allereerst graag complimenten willen uitspreken voor de zorgvuldigheid van het jaarverslag. Wanneer kan verwacht worden dat de doorlooptijden weer «normaal» zullen zijn en wat is hierin de ambitie? Hoe ziet het preventief noodplan eruit om in de toekomst te voorkomen dat zich langere doorlooptijden voordoen? Is er extra financiering of fte's nodig om de doorlooptijden snel op peil te brengen en te houden?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben tijdens het gesprek met de RTE op 14 mei 2025 begrepen dat er een herziening van de euthanasiecode zal plaatsvinden. Wat houdt deze herziening in? Op welke concrete punten is herziening gewenst en op basis van welke input wordt dit bepaald?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben ook nog enkele vragen met betrekking tot (eventuele) wachttijden bij het Expertisecentrum Euthanasie. Zijn de huidige wachttijden bij het Expertisecentrum Euthanasie voor euthanasie bij psychisch lijden bekend? Hoe lang is het gemiddelde traject, waarbij rekening gehouden wordt met een inclusief traject en het eventueel inzetten van alternatieven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 van de RTE. De leden van de VVD-fractie hebben verschillende opmerkingen en vragen aangaande dit jaarverslag.

De leden van de VVD-fractie lezen in hoofdstuk 2 van het jaarverslag dat er 427 meldingen zijn geweest van euthanasie bij patiënten met een vorm van dementie. Hoewel de RTE aangeeft dat de gegevens nog niet volledig zijn, geeft ze aan dat er in zes gevallen sprake was van wilsonbekwaamheid, waarbij het «eerder opgestelde schriftelijke euthanasieverzoek kwam in de plaats van een mondeling verzoek». Dit aantal – zes gevallen – lijkt nogal in contrast te staan met de grote hoeveelheid mensen die een wilsverklaring of levenstestament hebben opgesteld, met name de mensen met een dergelijke verklaring of testament over hun wensen omtrent dementie en euthanasie. Kan het kabinet nader toelichten wat de formele status is van een levenstestament of wilsverklaring in een euthanasietraject bij dementie? Kan het kabinet aantonen dat er voldoende voorlichting is over deze formele status? Kan het kabinet zich uitspreken of zij vindt dat deze formele status voldoet aan de verwachtingen van mensen omtrent hun wilsverklaring of levenstestament? Kan het kabinet haar rol en/of nadere rol hierin schetsen?

De leden van de VVD-fractie lezen in hoofdstuk 2 van dit jaarverslag dat er 397 meldingen zijn geweest van euthanasie bij patiënten met een stapeling van ouderdomsaandoeningen. Kan het kabinet nader toelichten hoe deze «categorie» euthanasie zich verhoudt tot de potentieel nieuwe «categorie» euthanasie die mogelijk wordt bij het Initiatiefvoorstel-Podt Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek?² Kan het kabinet aangeven welke juridische verschillen er zijn en hoe deze zich met elkaar verhouden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Met interesse hebben de leden van de D66-fractie kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over Levensbeëindiging en het jaarverslag 2024 van de RTE. Daartoe hebben deze leden verdere vragen.

Uit het jaarverslag 2024 van de RTE is gebleken dat er in zes gevallen niet voldaan is aan de zorgvuldigheidseisen bij een uitgevoerd euthanasieverzoek. Hierbij werd in vijf gevallen aan één criterium niet voldaan, in één geval werd aan twee criteria niet voldaan. De leden van de D66-fractie vinden het van groot belang dat de uitvoerende professionals zich veilig en voldoende geïnformeerd voelen. Zij moeten daarmee in staat worden

² Kamerstuk 35 534, nr. 7

gesteld om hun werk op de juiste manier en aan de hand van de criteria uit te voeren. Daartoe vragen de leden van de D66-fractie of er behoefte is aan meer scholing voor artsen en psychiaters. Of is er eventueel meer behoefte aan intervisie, zodat er ook meer ruggenspraak en zekerheid voor artsen ontstaat?

Daarnaast maken de leden van de D66-fractie zich zorgen over de financiering voor ThaNet die dreigt te stoppen. ThaNet is een professioneel netwerk dat als doel heeft de zorg voor patiënten met een psychiatrische stoornis met een aanhoudende doodswens of geassisteerde doodswens te verbeteren. ThaNet speelt een ontzettend belangrijke rol bij het verlenen van goede zorg in Nederland: zij richten zich niet enkel op psychiaters, maar op alle zorgprofessionals die met deze doelgroep werkt in ggz-instellingen, ziekenhuizen en academische centra. Echter loopt de subsidie die ThaNet vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontvangt aan het einde van dit jaar af, waarbij er geen zicht is op verlenging. Alles wat ThaNet als belangrijke organisatie de afgelopen jaren heeft opgebouwd, zou daarmee compleet wegvallen. Daartoe vragen de leden van de D66-fractie of de Minister dit als wenselijk ziet met het oog op het waarborgen van goede zorg. Daarnaast vragen deze leden wat de plannen van de Minister zijn om toch te zorgen dat het bestaan van ThaNet niet in gevaar komt. Op welke termijn zal de Kamer hierover geïnformeerd worden?

Daarnaast maken de leden van de D66-fractie zich zorgen over de capaciteit waarover de RTE beschikt en het functioneren van de organisatie in de aankomende jaren, gezien de stijging van het aantal euthanasieverzoeken en de verhoogde complexiteit van bepaalde verzoeken. Daartoe vragen de leden van de D66-fractie of de RTE over voldoende formatie en een toereikende begroting beschikt om hun belangrijke taak uit te blijven voeren, ook met het zicht op de komende jaren. Bestaan er al plannen om dit probleem te voorkomen? Zo ja, welke plannen zijn dit en op welke termijn zal de Kamer hierover geïnformeerd worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben met ontzetting kennisgenomen van het jaarverslag 2024 van de RTE.

Deze leden schrikken van de stijging in het aantal euthanasiegevallen, met 10% tot 9.958 meldingen en tot 5,8% van het totaal aantal sterfgevallen. De RTE geeft aan dat er geen aanleiding is te veronderstellen dat deze stijging snel tot een einde zal komen. De leden van de BBB-fractie maken zich grote zorgen over deze ontwikkeling. Herkent de Staatssecretaris zich in het beeld dat euthanasie steeds meer een reguliere behandeloptie wordt in plaats van een uiterste noodgreep? Welke concrete stappen onderneemt de Staatssecretaris om te voorkomen dat euthanasie in Nederland verder normaliseert?

Hoewel de RTE meldt dat in de meeste gevallen zorgvuldig wordt gehandeld, werd in zes gevallen vastgesteld dat niet aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen is voldaan. Elk geval van onzorgvuldigheid is er wat betreft de leden van de BBB-fractie één te veel. De leden van BBB-fractie vragen: hoe beoordeelt de Staatssecretaris het feit dat ondanks het zorgvuldigheidssysteem toch zes gevallen niet aan de eisen voldeden? Welke verbetermaatregelen acht de Staatssecretaris noodzakelijk om deze risico's verder te minimaliseren?

Het verslag meldt dat in 2024 opnieuw euthanasie is verleend aan een minderjarige patiënt. Daarnaast zijn er meldingen van euthanasie bij

patiënten met psychisch lijden. De leden van de BBB-fractie vinden het schrikbarend dat euthanasie bij minderjarigen en mensen met psychische aandoeningen steeds vaker voorkomt. Vindt de Staatssecretaris het verantwoord dat in Nederland euthanasie mogelijk is bij minderjarigen, terwijl wetenschappelijk bekend is dat jongeren nog volop in ontwikkeling zijn? Welke extra waarborgen worden er getroffen om te voorkomen dat euthanasie wordt ingezet bij onzekere uitzichtloosheid, zoals bij jongeren en mensen die psychisch lijden? Hoe waarborgt de Staatssecretaris dat euthanasie geen «vluchtroute» wordt voor mensen die onvoldoende toegang hebben tot passende zorg, bijvoorbeeld in de GGZ?

De RTE signaleert dat de doorlooptijd van beoordelingen in het najaar van 2024 is opgelopen tot 60 à 70 dagen, mede door capaciteitsproblemen. Inmiddels is dit verbeterd, maar de leden van de BBB-fractie vragen: welke structurele maatregelen worden genomen om de capaciteit van de RTE op peil te houden, zodat beoordelingen tijdig en zorgvuldig kunnen plaatsvinden?

De leden van de BBB-fractie zijn van mening dat Nederland een grens heeft bereikt. Euthanasie mag nooit verworden tot een normale medische handeling of een uitweg voor maatschappelijke tekorten in zorg en ondersteuning. Zij roepen de Staatssecretaris op om stevig op de rem te trappen, de menselijke waardigheid centraal te stellen en het maatschappelijk debat over de grenzen van euthanasie actief te voeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met bezorgdheid kennisgenomen van het jaarverslag over 2024 van de RTE. Net als in voorgaande jaren nam ook in 2024 het aantal gevallen van euthanasie verder toe en het einde van de toename lijkt nog niet in zicht. De leden van de SGP-fractie vinden het daarom van groot belang dat er nader onderzoek gedaan wordt naar de oorzaken en achtergronden van de stijging. Begin 2025 is dit onderzoek van start gegaan.³ Zij vragen of de cijfers van 2024 ook bij dit onderzoek betrokken kunnen worden.

De leden van de SGP-fractie lezen dat de (afscheidnemend) voorzitter van de RTE blij is met het maatschappelijk debat over euthanasie vanwege psychisch lijden bij jongeren. Volgens hem leidt debat tot herbevestiging of juist aanpassing van maatschappelijke normen. Hij schrijft verder dat *«de wettelijke normering van euthanasie en de controle achteraf door de RTE een mooi voorbeeld zijn van de potentie die onze democratische rechtsstaat heeft om grote maatschappelijke tegenstellingen te overbruggen en te komen tot een breed gedragen oplossing voor een fundamenteel dilemma. Zo'n oplossing is naar haar aard een compromis. De uitdaging is om dit compromis niet te laten verstarren maar te laten meedeinen met de tijd. De open normen in de wet maken dit mogelijk binnen de harde grenzen die de wet ook stelt.»* De leden van de SGP-fractie vragen de Staatssecretaris hierop te reflecteren. Kan hij zich voorstellen dat de wetgever op enig moment besluit om de grenzen van de euthanasiewet aan te scherpen omdat zij de normen te open geformuleerd vindt, bijvoorbeeld ten aanzien van euthanasie bij psychisch lijden?

De leden van de SGP-fractie constateren een toename van zogenaamde «duo-euthanasie». Dit kwam in 2024 54 keer voor (107 euthanasiemel-

³ Radboudumc.nl, 17 februari 2025, «Radboudumc leidt studie naar ontwikkelingen in de euthanasiepraktijk» (<https://www.radboudumc.nl/nieuws/2025/radboudumc-leidt-studie-naar-ontwikkelingen-in-euthanasiepraktijk>)

dingen). Hoe kijkt de Staatssecretaris naar deze ontwikkeling? Is er volgens hem sprake van een «trend» en zo ja, hoe wenselijk vindt hij dat?

Het valt de leden van de SGP-fractie bij vergelijking van jaarverslagen van de RTE op dat het lastig is om een meerjarige vergelijking te maken van het verband tussen leeftijden en oorzaken voor euthanasie. Er zijn door de jaren heen steeds verschillende leeftijdscohorten gehanteerd en informatie wordt gefragmenteerd gepresenteerd in de jaarverslagen waardoor het lastig is om bepaalde ontwikkelingen in kaart te brengen of verbanden te leggen. De leden van de SGP-fractie vragen de Staatssecretaris om – in overleg met de RTE – te bezien hoe deze informatie beschikbaar gesteld kan worden. Is het mogelijk om de harde data die ten grondslag ligt aan de jaarverslagen te publiceren, of wordt dit reeds gedaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat de stijging van het aantal meldingen van euthanasie ten opzichte van het totale sterftecijfer van 5,4% naar 5,8% hen zorgen baart. Deze leden hopen dat het onderzoek naar de oorzaken van deze stijging inzicht biedt in de oorzaken en onderliggende bewegingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris of de capaciteit van de RTE nog voldoende is nu het aantal meldingen blijft toenemen, het afgelopen jaar een achterstand is opgelopen, en weer ingehaald, en het van het grootste belang blijft, niet in het minst vanwege de complexe doelgroepen als mensen met dementie en psychiatrisch lijden, om de beoordeling zorgvuldig te laten verlopen. Is de Staatssecretaris het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat vereenvoudiging van het toetsingsproces niet aan de orde is en geen oplossing is voor het omgaan met de toenemende meldingen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen een reflectie van de Staatssecretaris en de RTE op de gang van zaken nu. Kan de Staatssecretaris aangeven welke dilemma's of discussiepunten de RTE grosso modo ziet door alle casussen heen? Deze leden vragen de Staatssecretaris ook of de RTE vindt dat de huidige zorgvuldigheidseisen en de manier van toetsen nog passen bij de meldingen die ze ontvangen.

Kan de Staatssecretaris reflecteren op de manier van verslaglegging van alle euthanasietoetsingen, namelijk met een kwantitatief jaarverslag waarin de verschillende karakteristieken van de jaarcijfers wordt gegeven, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Vindt de Staatssecretaris het jaarverslag op deze manier nog steeds een afdoende kwaliteitsinstrument, zo vragen deze leden.

Wat vindt de Staatssecretaris ervan dat de RTE in afwijking van de richtlijnen van de Nederlandse Vereniging van Psychiatrie lagere eisen stellen aan de euthanasieprocedure, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het Openbaar Ministerie of de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd meldingen ontvangen hebben over oordelen van de RTE die het predicaat zorgvuldig niet verdienden. Welke vervolgstappen hebben deze instanties vervolgens gezet?

De leden van de ChristenUnie-fractie maken zich zorgen over de stijging van het aantal meldingen van euthanasie bij patiënten met dementie of psychiatrie, van respectievelijk 27% en 59% tussen 2023 en 2024. Heeft de Staatssecretaris al enig beeld van de oorzaken van deze stijging? Worden

deze meest recente cijfers betrokken bij het onderzoek naar de stijging van euthanasiemeldingen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoeveel van de 30 patiënten met een psychiatrische stoornis onder de 30 jaar vrouw is. Wat was hun gemiddelde leeftijd? Hoeveel verschillende artsen waren betrokken, als eerste behandelaar, bij deze 30 patiënten?

Wat vindt de Staatssecretaris van de toename van het aantal duo-euthanasie-meldingen? Hoe wordt in het proces naar toestemming absoluut gegarandeerd dat er geen sprake is van dwang of drang van de partner of naaste, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Is het voldoende dat beide mensen door een andere SCEN-arts worden bezocht?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoeveel tijd een RTE-lid gemiddeld besteedt aan een melding die als niet-vragen-oproepend (NVO) is geselecteerd. Wat wordt ten aanzien van een NVO-melding op een digitale vergadering besproken? Hoeveel meldingen worden per digitale vergadering gemiddeld besproken? Hoeveel tijd besteedt een RTE-lid gemiddeld aan een melding die vragen oproept of als zodanig is geselecteerd?

Wat was de aard van de twintig meldingen die in de «discussieruimte» zijn geplaatst, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Hoeveel leden mengen zich gemiddeld in een discussie over een dergelijke melding?

II. Reactie van het kabinet